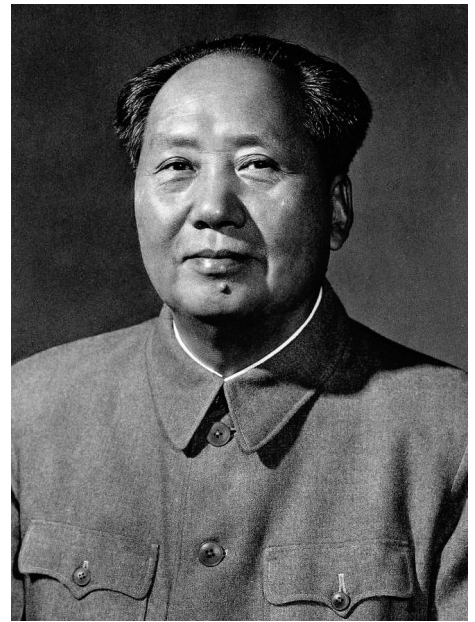

Mao Zedong (26. decembar 1893. - 9. septembra 1976.), takođe poznat kao predsedavajući Mao, bio je kineski komunistički revolucionar koji je postao otac osnivača naroda Kine (NRK), kojom je vladao kao predsedavajući Komunističke partije Kine od njenog osnivanja 1949. do njegove smrti 1976. Ideološki je marksista – lenjinista, njegove teorije, vojne strategije i političke politike kolektivno su poznate kao maoizam .

Mao je bio sin uspešnog seljaka u Shaoshan-u, Hunan. U ranom životu imao je kineski nacionalistički i antiimperijalistički stav, a na njega su posebno uticali događaji Ksinai revolucije 1911. i pokreta 4. maja 1919. Kasnije je usvojio marksizam-lenjinizam, radeći na Pekinškom univerzitetu i postao član utemeljitelja Komunističke partije Kine (CPC), koji je predvodio Jesenju berbu ustanka 1927. Tokom kineskog građanskog rata između Kuomintanga (KMT) i ZKP-a, Mao je pomogao da se osnuje kineska radnička i seljačka crvena armija, vodio je radikalnu kopnenu politiku sovjetske vlasti Jiangki i na kraju postao šef CK tokom Dugog marta. Iako se CPC privremeno udružila s KMT-om pod Ujedinjenim frontom tokom Drugog kinesko-japanskog rata (1937–1945), kineski građanski rat nastavio se nakon predaje Japana i 1949. Mao-ove snage porazile su nacionalističku vladu, koja se povukla u Tajvan.

1. oktobra 1949. Mao je proglasio osnivanje NRK-a, jednopartijske države pod kontrolom KPK. U sledećim godinama je učvrstio svoju kontrolu kampanjama protiv zemljoposjednika, suzbijanjem „kontrarevolucionara“ i psihološkom pobedom u Korejskom ratu, što je ukupno prouzrokovalo smrt nekoliko miliona Kineza. Od 1953. do 1958. godine Mao je igrao važnu ulogu u nametanju planirane ekonomije u Kini, konstrukciji prvog Ustava NRK, pokretanju programa industrijalizacije i pokretanju projekta "Dve bombe, jedan satelit". S druge strane, Mao je 1957. pokrenuo antidesničarsku kampanju, koja je progonila najmanje 550.000 ljudi, od kojih su većina bili intelektualci i disidenti, a 1958. je pokrenula Veliki skok napred koji je imao za cilj brzu transformaciju kineske ekonomije iz agrarne u industrijsku. Poslednje je dovelo do najsmrtonosnije gladi u istoriji i smrti 20–45 miliona ljudi između 1958. i 1962. Mao je 1963. pokrenuo Pokret socijalističkog obrazovanja, a 1966. pokrenuo je Kulturnu revoluciju, program za uklanjanje „kontrarevolucionarnih“ elemenata u kineskom društvu koji je trajao 10 godina i obeleženo je nasilnom klasnom borbom, širokim uništavanjem kulturnih artefakata i neviđeno uzvišenje Maovog kulta ličnosti. Deseak miliona ljudi bili su progonjeni tokom revolucije, dok se procenjeni broj smrtnih slučajeva kreće od stotina hiljada do 20 miliona, uključujući Liu Shaokija, drugog predsedavajućeg NRK-a. Nakon godina lošeg zdravlja, Mao je pretrpeo niz srčanih udara 1976. i umro u dobi od 82 godine. Tokom Maove ere, kinesko stanovništvo je poraslo sa oko 550 miliona na preko 900 miliona, dok vlada nije uvela striktnu politiku kontrole planiranja porodice, prisiljavanje Maovih naslednika poput Denga Ksiaopinga da preduzme oštrije politike za suočavanje sa krizom prenaseljenosti.

Kao kontroverzna figura, Mao se smatra jednim od najznačajnijih i najuticajnijih pojedinaca u istoriji moderne sveta. Poznat je i kao politički intelekt, teoretičar, vojni strateg, pesnik i vizionar. Za vreme Maoove ere, Kina je učestvovala u Korejskom ratu, kinesko-sovjetskom rascepu, Vijetnamskom ratu i usponu Hmer Rouge; posebno, 1972. godine, Mao je u Pekingu pozdravio američkog predsednika Ričarda Niksona, nagoveštavajući početak politike otvaranja Kine svetu. Pristalice mu pripisuju da je isterao imperijalizam iz Kine, modernizirajući naciju i pretvorivši je u

svetsku silu, promovišući status žena, poboljšavajući obrazovanje i zdravstvo, kao i povećavajući životni vek prosečnih Kineza. Suprotno tome, njegov režim je nazvan autokratskim i totalitarnim, i osuđen zbog masovne represije i uništavanja verskih i kulturnih artefakata i nalazišta. Dodatno je bio odgovoran za ogroman broj smrtnih slučajeva sa procenama od 30 do 70 miliona (neki procenjujuju i na 80 miliona) žrtava izgladnjivanjem, progonom, zatvorskim radom i masovnim pogubljenjima.